

MUNAPÜHIQ

lihavõttõq, hällüpuhä, paiu-utiq

KUIS KULDMUNAQ KÜÜKI SAIQ

Marju Kõivupuu

Täpselt nätäl pääle urbõpäivä olligi munapühiq käen. Munapühiq tähendiq tuud, et mamma kraamsõ aida mant vällä korvitävve pruunõ ja valgiti kanamunnõ, sibulakuuri, tõi sanna mant vihalehti, otsõ kapist ekä värmi sitsirõiva närtsõ ja väikeisi värmiliidsi langakeräkeisi. Sõs mi naksimi katõköisi munnõ värmmä. Munalõ panti sibulakoorõq, vihaleheq vai sitsinärdsuq ümbre ja mähiti värmiliidsi languga kinni. Sõs panti muna-nutsaguq pliidi pääle verevä peedi leeme sisse tasadsõ tulõ pääle kiimä. Sordsahus ätikut ja suula visati kah mano — sõs jäi värm munalõ kimmält külge. Nüüd tull' õnnõ uutaq, kuna munaq olliq är keenü ja külmä viiga maha jahutõdu. Sõs sai naadaq kaema, määndseq naaq seokõrd ka vällä tulliq.

(kakõq Tähekese jutust 4/2011)

Küsümüisi

1. Mille nimmatas kanamunnõ seo jutu päälkirän kuldmunõs?
2. Millega ti perren hariligult munnõ värmitäts?
3. Mille kutsutas munapühhi viil hällüpuhäs ja lihavõttõs?
4. Midä munapühhi aigu süvväs?

Marju Kõivupuu tiid pall'o Võromaa rahvaperimüesest ja kombist aost aigu ja mõist taast eläväle kõnõldaq.

KEELEOPPUS

Eesti keelen ütlemi *tehakse*, ku mi ei tahaq vai ei mõistaq üteldäq, kiä tuu tegijä om.
Ütlemi viil *sõidetakse*, *joostakse*, *mängitakse*, ku mi ei tiiäq, kiä süü, juusk, mäng.

Võro keelen ütlemi: *tetäs*, *sõidõtas*, *joostas* ja *mängitäs*.

Ülesannõq 1. Midä munapühhi aigu tetäs? Panõq tegosõnaq õigõhe vormi.

Sõs säeq tegevüseq õigõhe järjekõrda!

Näüdüs: *lõikama – lõigatas*

- ☐ koksma – _____
- ☐ süüma – _____
- ☐ värvmä – _____
- ☐ kiitmä – _____
- ☐ ostma – _____

MUNAQ LÄÄVÄQ KA KEVÄJÄ
PÄÄST ULLIS, TÜKVÄQ VÄEGA POKSMA.

Ülesannõq 2. Loeq ja tõmbaq juun ala, ku lausõq om kõüdet munapühhi kombidõga.

Värvitäs munnõ. Sõidõtas saaniga. Kingitäs munnõ.

Tandsitas kaarajaani. Koksitas munnõ. Süvväs verivorsti.

Ülesannõq 3. Munapühhi aigu tegünes lavva pääle kausitäüs munnõ.

Ku külmäkapin om võidu, siis saa üten munnõga tetäq söõgi, midä seiväq
joba su vanavanõmbaq, ku nä latsõq olli. Mis süük tuu om? Kuis tuud
tetäq ja kuis süvväq?

Tuu om _____ .

_____ jaos om vaia _____ ,

_____ ja _____ .

Munavõidu pandas _____ .

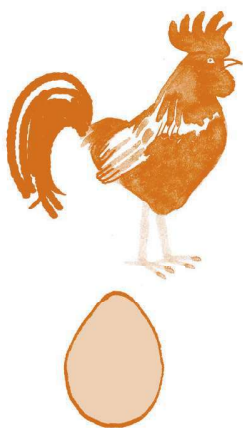
Muna om targõmb ku kana.

Määndsen olokõrran hariligult niimuudu üteldäs?

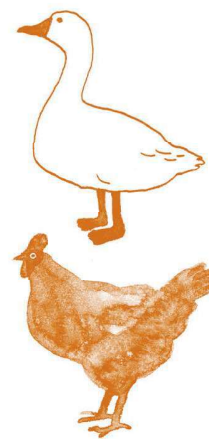
Ülesannõq 4. Tiiq tsõõr ümbre, millega
munapühhi aigu tarrõ ehitäs.

Ülesannõq 5. Mõistaq ärq. Viäq juun mõistatusõ mant vastussõ (pildi) mano.

Üts vaat, katõsugunõ juuk seen?
Valgõ liinakõnõ, kats verevät tulpa all?
Härg mürräs müürü pääl, lihaliud pää pääl?
Karvanõ jummal istus kividse kereesse pääl?

Mariko Faster, Evar Saar, „Munapühia“

1. Midä tähendäs: kana lõi munnõ?
2. Millega seon luulõtusõn munnõ värmiti?
3. Ku pikält munnõ keedet?
4. Midä mõtõldas seon luulõtusõn sõnaga *munapoks*?